

The Legal Nature of "Match-Fixing" in International Sports Law

Amirsaed Vakil

Assistant Professor, Department of Public and International Law, Faculty of Law and Political Science, University of Tehran, Tehran, Iran.

Ahmad Ebrahimi *

Ph.D. Student in Public International Law, University of Tehran Kish International Campus, Tehran, Iran.

Received: 27/Jan/2023

Accepted: 30/Sep/2023

ISSN:2345-6116

eISSN:2476-6216

1. Introduction

The joy and excitement that sports bring to fans worldwide, together with the principles of fairness and sportsmanship, requires that the results of sporting events should remain unpredictable and be determined solely based on the skill and will of the athletes, free from any interference by corrupt entities. The pervasive issue of match-fixing stands out as a significant threat, undermining the very essence of unpredictability in sports results. Now considered as a modern symbol of corruption in the field of sports, match-fixing has

---

- This article is taken from the doctoral thesis of Public International Law of Kish International Campus of Tehran University.

* Corresponding Author: ae.ebrahimi@ut.ac.ir

How to Cite: Vakil, A & Ebrahimi, A, "The Legal Nature of "Match-Fixing" in International Sports Law", The Quarterly Journal of Public Law Research, Vol. 25, No. 82, (2024), PP. 155-194.

Doi: [10.22054/QJPL.2023.72155.2871](https://doi.org/10.22054/QJPL.2023.72155.2871).

evolved into a transnational and cross-border problem as it is associated with gambling, sports betting, and international organized crime. The commercialization of sports, together with the influx of substantial financial resources and wide media coverage, has increased the significance of sports results for both legal and illegal financial companies (Primorac & Pilić, 2020). Consequently, no sport or sports stakeholder remains immune to the consequences of manipulation of results. A report released by Sportradar shows a concerning trend in 2022, revealing the identification of 1212 suspected cases of match-fixing across 12 sports and 92 countries (Sportradar, 2023). In light of this alarming scenario, there is an urgent need to address match-fixing thoroughly by relying on the collective efforts and cooperation of all stakeholders in the field of sports.

2. Literature Review

A dominant theme in the mainstream literature on match-fixing is the relation between match-fixing and international organized crime, gambling, and legal and illegal betting platforms (e.g., Tweedie & Holden, 2022). There are also case studies focused on specific countries (e.g., Hessert & Goh, 2022). Therefore, the proposed conclusions often advocate for the adoption of criminal laws and regulations within national legal frameworks to address match-fixing (Smith, 2023). Concerning the related literature in Persian, there are a few studies within the sports law. These works predominantly dealt with match-fixing within the scope of domestic law rather than international law or specific sports fields (e.g., Sadati-Fallahabadi, 2021). The studies also offered non-legal solutions (e.g., Mallaei &

Afroozeh, 2021), or addressed the topic from the perspective of sports management and preventive strategies, proposing solutions such as education and the increased awareness to combat match-fixing (see Cheragh-Birjandi et al., 2020). The present study stands out by attempting to identify and analyze the legal nature of match-fixing as both a national and a transnational issue. By focusing on the structures of international sports law (e.g., the Court of Arbitration for Sport), this research aimed to provide a more accurate and nuanced assessment of regulations and the guarantees of their implementation, thus laying the groundwork for effectively confronting and addressing the issue of match-fixing.

3. Materials and Methods

The current study used a descriptive–analytical method to examine match-fixing, framing the topic within the international sports law and delving into both national and transnational dimensions.

4. Results and Discussion

According to the Macolin Convention (Council of Europe, 2014), match-fixing involves a multifaceted process with multiple actors that occurs due to sports-related motives—regardless of financial elements—or due to the motives of betting, gambling, or corruption. An analysis of match-fixing in international documents, such as the UN Conventions against Corruption and Transnational Organized Crime, reveals that while these conventions have established a significant international legal framework for corruption-related crimes, they are applicable only when match-fixing is associated with offenses like bribery and organized crime. Moreover, even the Macolin Convention, specifically addressing match-fixing, has not

yet achieved global recognition and serves only as the viable option to address the issue (Chappelet, 2015).

Prominent bodies in international sports law, such as the International Olympic Committee and the Court of Arbitration for Sport, have dedicated special attention to the issue of match-fixing. The International Olympic Committee has implemented numerous rules and regulations for preventing, educating, monitoring, and combating match-fixing, as outlined in the Olympic Charter. Following the measures of the International Olympic Committee, international sports organizations have taken significant measures in recent years to combat match-fixing. These efforts generally manifest as ethical and behavioral guidelines, information systems, early warning systems, integrity units, and educational programs (see *Criminal Law Provisions for the Prosecution of Competition Manipulation: UNODC-IOC Study*, 2016). The jurisprudence of the Court of Arbitration for Sport indicates the development of *ratione materiae* and personal jurisdiction in addressing match-fixing cases in recent years. To deal with match-fixing cases, the Court adopts a zero-tolerance approach, observing legal principles such as the legality of punishment, proportionality, non-interference, and the prohibition of double trial.

5. Conclusion

An examination of the performance of various international sports institutions reveals that, from the perspective of international sports law, match-fixing is inherently of a disciplinary nature and is treated as a violation of disciplinary standards. In essence, greater emphasis is placed on addressing match-fixing instances driven primarily by sports motives, be they financial or non-financial. This approach avoids associating stakeholders with other criminal activities.

Concerning Iran's sports law, it is suggested that the shortcomings in the federation regulations be amended by providing a precise and consistent definition of match-fixing, making clear the instances of match-fixing, and developing *ratione materiae* and personal jurisdiction within the federations. To improve the prosecution process, a series of measures can also be taken, such as establishing a universal standard of proof for proving match-fixing violations, broadening the range of acceptable evidence, and adopting a coherent two-step procedure involving disciplinary and criminal proceedings (with due consideration of legal conditions)—akin to the model observed in UEFA.

Furthermore, the research highlighted notable gaps in international sports law, despite the efforts to establish a suitable international legal framework by the UN, the International Olympic Committee, and the Court of Arbitration for Sport. First, UN conventions, as globally accepted documents, do not specifically address the issue of match-fixing. Second, other declaration documents fall short of covering all forms of match-fixing. Even the Macolin Convention has yet to achieve universal acceptance. Third, the Court of Arbitration for Sport possesses limited executive power and holds a secondary responsibility in this regard. Therefore, it is suggested that the issue of match-fixing be explicitly introduced into international conventions in order to provide a rigorous legal framework for addressing it.

Keywords: Match-fixing, Competition Manipulation, International Sports Law, Court of Arbitration for Sport, Betting

ماهیت حقوقی تبانی در نتیجه بازی در حقوق بین الملل ورزشی

استادیار گروه حقوق عمومی و بین الملل، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

ib امیرساعد وکیل

دانشجوی دکتری حقوق بین الملل عمومی، پردیس بین المللی کیش دانشگاه تهران، تهران، ایران

* ib احمد ابراهیمی

چکیده

پدیده "تبانی در نتیجه بازی" بعنوان یک نماد مدرن فساد در حوزه ورزش، امروزه به دلیل گره خوردن با رویدادهایی مثل قمار، شرط بندی و نقش گروه های جرائم سازمان یافته بین المللی در آن، به یک مشکل فراملی و فرامرزی تبدیل شده است. گستردگی این پدیده سبب شده رشته های متنوع ورزشی، سطوح مختلف مسابقات و طیف های زیادی از ورزشکاران، مربیان، داوران و مقامات مسابقات درگیر آن شوند. لذا ضرورت مقابله با "تبانی در نتیجه بازی" به شیوه ای جامع و هماهنگ با کمک و همکاری همه ذینفعان حوزه ورزش دوچندان گردیده است. این نوشتار با روش تحلیل محتوی، اولاً به پدیده شناسی "تبانی در نتیجه بازی" و شناخت جایگاه آن در اسناد مختلف بین المللی می پردازد. ثانیاً تلاش می کند با شناسایی و تجزیه و تحلیل ماهیت حقوقی این پدیده بعنوان امری ملی و فراملی، بخصوص در عرصه حقوق بین الملل ورزشی و با تاکید بر ساختارهای آن از جمله آرای دیوان داوری ورزش، بتواند ارزیابی دقیق تر و صحیح تری از ضوابط و ضمانت اجراهای حاکم بر آن را ارائه نموده و زمینه و بستر لازم را برای مقابله و مبارزه موثر با پدیده "تبانی در نتیجه بازی" فراهم آورد.

واژگان کلیدی: تبانی در نتیجه بازی، دستکاری در مسابقات، حقوق بین الملل ورزشی، دیوان داوری ورزش، شرط بندی.

– این مقاله برگرفته از رساله دکتری حقوق بین الملل عمومی پردیس بین المللی کیش دانشگاه تهران است.

* نویسنده مسئول: ae.ebrahimi@ut.ac.ir

مقدمه

لذت و هیجانی که ورزش برای میلیون‌ها طرفدار خود در سراسر جهان ایجاد نموده و اصول شرافت و بازی جوانمردانه حکم می‌کند که نتایج مسابقات ورزشی، متصف به وصف «غیرقابل پیش بینی بودن» بوده و صرفاً بر اساس مهارت و اراده ورزشکاران و به دور از هرگونه فساد و دخالت گروه‌های فاسد تعیین شود، چراکه این اعمال براهتی می‌تواند شهرت و محبوبیت ورزش را خدشه‌دار نموده و بتدریج از میان ببرد. قطعاً پدیده "تبانی در نتیجه بازی"، یکی از مهمترین این تهدیدها برای ورزش است که به آسانی وصف غیرقابل پیش‌بینی بودن نتیجه بازی را که ویژگی ذاتی انصاف در رقابت است، از بین می‌برد.

در طول دو دهه گذشته نیز این پدیده (علی‌الخصوص آنجا که مرتبط با شرط‌بندی است)، به یک مسئله اجتماعی تکرارشونده تبدیل شده و از مرزهای ملی، رشته‌های متنوع ورزشی و از سطوح مختلف مسابقات عبور کرده و طیف گسترده‌ای از جمله ورزشکاران، مربیان، داوران و مقامات مسابقات را درگیر خود نموده است.^۱

«تجاری‌سازی ورزش»، همراه با ورود بیش از حد پول و «پوشش گسترده رسانه‌ای»^۲، بعنوان دو عامل کلیدی همراه با عوامل متعدد دیگر، منجر به افزایش نقش و اهمیت نتایج ورزشی برای بنگاه‌های مالی قانونی و غیرقانونی شده و سبب گردیده است هیچ نوع ورزشی از دستکاری در نتایج آن و هیچ ذینفعی از ذینفعان ورزشی از تبعات فراوان آن بطور مستقیم یا غیرمستقیم مصون نباشند. برابر گزارش اسپورت رادار^۳، از زمان راه‌اندازی سیستم جهانی تشخیص تقلب^۴ در سال ۲۰۰۵، برای اولین بار در سال ۲۰۲۲ تعداد مسابقات مشکوک به "تبانی در نتیجه بازی" کشف شده از مرز ۱۰۰۰ مسابقه در یک سال تقویمی

1. Minhyeok Tak, et al., "The Problems and Causes of Match-Fixing: Are Legal Sports Betting Regimes to Blame?", *Journal of Criminological Research, Policy and Practice*, Vol. 4, Issue: 1, March, (2018), at 73.

2. Damir Primorac, Marko Pilić, "Suzbijanje Manipulacije Sportskim Natjecanjima Prema Konvenciji Vijeca Europe Cets Broj 215", *Zbornik Radova Pravnog Fakulteta u Splitu*, Vol. 57, (2020), at 356.

3. The Sports Technology Company.

4. The Universal Fraud Detection System – UFDS.

گذشته و به عدد ۱۲۱۲ مسابقه مشکوک در ۱۲ ورزش مختلف ورزشی و در ۹۲ کشور مختلف رسیده است.^۱

در حال حاضر تقریباً بطور جهانی هم پذیرفته شده که باید با "تبانی در نتیجه بازی" بعنوان یک مظهر مدرن و رایج فساد که عناصری از جرائم سازمان یافته ملی و فراملی را در بر می گیرد، به شیوه‌ای جامع و هماهنگ توسط ذینفعان مختلف مقابله شود.^۲

از نظر پیشینه تحقیق، در کتب و مقالات متعدد به زبان‌های لاتین، اگرچه موضوع تبانی در نتیجه بازی با تفصیل بیان می‌گردد لکن عمدتاً به ارتباط بین "تبانی در نتیجه بازی" با جرائم سازمان یافته بین‌المللی، قمار و بسترهای شرط‌بندی قانونی و غیرقانونی پرداخته شده^۳ و بعضاً بصورت مطالعه موردی کشورهای خاص بوده^۴ و در نتیجه و جمع‌بندی نیز غالباً پیشنهاد تصویب قوانین و مقررات کیفری در قوانین ملی را برای تبانی در نتیجه بازی ارائه داده‌اند.^۵

کتب و مقالات متعددی نیز در حوزه حقوق ورزشی به فارسی نگاشته شده (البته فراوانی محدودی دارند) که بیشتر به بررسی پدیده تبانی در حقوق داخلی و نه حقوق بین‌الملل و رشته‌های خاص ورزشی پرداخته شده^۶ و برخی نیز راهکارهای غیرحقوقی^۷ و

---

1. Sportradar AG, "Betting Corruption and Match-Fixing in 2022: A Review by Sportradar Integrity Services", March (2023), at 4.

<https://sportradar.com/wp-content/uploads/2023/03/Betting-Corruption-And-Match-Fixing-In-2022.pdf>

2. UNODC & ICSS, *Resource Guide on Good Practices in the Investigation of Match-Fixing* (New York: United Nations, August 2016), at 2.

3. Joanna Wall Tweedie & John T. Holden, "A Legal Perspective on Match-Fixing", In : Bram Constandt, Argyro Elisavet Manoli, *Understanding Match-Fixing in Sport: Theory and Practice* (London: August 2022), at 92.

4. Björn Hessert & Chui Ling Goh, "A Comparative Case Study of Match-Fixing Laws in Singapore, Australia, Germany and Switzerland", *Asian Journal of Comparative Law*, Vol. 17, Issue. 2, (2022), at 286.

5. Anna Smith, "Criminal Offences for Match-Fixing: Observations on the Current Framework and Suggestions for Future National Legislation", *Sports Law and Governance Journal*, Vol. 1, Issue. 1, (2023), at 22-23.

۶. سیداشکان ساداتی فلاح‌آبادی، «مبارزه با تبانی در ورزش فوتبال از دیدگاه نظام حقوقی ایران»، نخستین کنفرانس بین‌المللی و دومین کنفرانس ملی مدیریت، اخلاق و کسب و کار، (۱۳۹۹)، ص ۱، مشاهده شده در: <https://civilica.com/doc/1117985>.

۷. مینا ملائی و محمدصادق افروزه، «شناسایی علل گرایش به تبانی منابع انسانی و راهبردهای مبارزه با آن در ورزش»، مدیریت منابع انسانی در ورزش، دوره ۸، شماره ۱، (۱۳۹۹)، ص ۱۴۵.

از منظر مدیریت ورزشی و پیشگیری همچون آموزش، آگاهی و ... را در مقابله و مبارزه با پدیده تبانی ارائه نموده‌اند.^۱

وجه تمایز پژوهش این است که با استفاده از روش تحلیل محتوی، اولاً به پدیده‌شناسی "تبانی در نتیجه بازی" و شناخت جایگاه آن در اسناد مختلف بین‌المللی پرداخته شده و ثانیاً تلاش می‌شود با شناسایی و تجزیه و تحلیل ماهیت حقوقی این پدیده بعنوان امری ملی و فراملی، علی‌الخصوص در عرصه حقوق بین‌الملل ورزشی و با تأکید بر ساختارهای آن از جمله آرای دیوان داوری ورزش، بتوان ارزیابی دقیق‌تر و صحیح‌تری از ضوابط و ضمانت اجرای حاکم بر آن را ارائه نموده و زمینه و بستر لازم را برای مقابله و مبارزه موثر با پدیده "تبانی در نتیجه بازی" فراهم آورد.

لذا می‌بایست در گام اول، چستی و چرایی این پدیده را به خوبی درک نموده و مورد تجزیه و تحلیل قرار دهیم و در گام بعدی جهت تدوین برنامه‌ای جامع و همه‌جانبه برای مقابله با آن - با همکاری همه ذینفعان و در ابعاد بین‌المللی - ماهیت و جایگاه حقوقی این پدیده را در حقوق بین‌الملل ورزشی شناسایی و تجزیه و تحلیل نماییم.

۱. پدیده‌شناسی "تبانی در نتیجه بازی"

۱-۱. واژه‌شناسی

دو اصطلاح "Match-Fixing" و "Competition-Fixing" امروزه توسط نهادهای بین‌المللی ورزشی، قوانین ملی برخی کشورها و حتی در سطح شورا و اتحادیه اروپا بکار برده می‌شود، لکن وحدت رویه‌ای در مورد کاربرد دقیق آن وجود ندارد. از تعریف آنها، به عنوان «فعالیت متقلبانه برای اطمینان از پیروزی یک تیم در یک مسابقه»^۲ در فرهنگ

۱. کاظم چراغ بیرجندی، افسانه میرمراذهی و رامین داوودی، «تأثیر تبانی بر روح ورزش»، سومین کنگره ملی دستاوردهای علوم ورزشی و سلامت، (۱۳۹۸)، ص ۱، مشاهده شده در: <https://civilica.com/doc/979396>.

2. Cambridge, Match Fixing. In Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus, Cambridge University Press, (2016), Retrieved from: [https:// dictionary.cambridge.org/dictionary/english/match-fixing](https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/match-fixing).

لغت کمبریج، تا «دستکاری در مسابقات ورزشی»^۱ در کنوانسیون مکولین^۲ و کمیته بین‌المللی المپیک^۳ و اصطلاحات متنوعی همچون «کلاهبرداری ورزشی»^۴، «رشوه در مسابقات ورزشی»^۵، «فساد بازیکنان»^۶ یا «فعالیت‌های فاسد مربوط به رویدادهای ورزشی»^۷، که در سطوح قوانین ملی کشورها مورد استفاده و بهره برداری قرار می‌گیرد. از آنجا که برای این اصطلاح معادل فارسی تعیین نشده و با توجه به جمیع جهات، در این پژوهش از معادل فارسی «تبانی در نتیجه بازی»^۸ استفاده شده است.

۱-۲. مفهوم‌شناسی «تبانی در نتیجه بازی»

علی‌رغم تعاریف متعدد از تبانی در نتیجه بازی، مهمترین و پذیرفته شده‌ترین آنها، تعریف ارائه شده کنوانسیون شورای اروپا در مورد دستکاری در مسابقات ورزشی (کنوانسیون مکولین) - که یک کنوانسیون تخصصی در این زمینه است - می‌باشد^۹ که بیان می‌دارد: «دستکاری در مسابقات ورزشی عبارت است از ترتیب/چیدمان، اقدام یا ترک عمدی، با هدف تغییر نامناسب نتیجه یا روند یک مسابقه ورزشی^۹ بمنظور حذف تمام یا بخشی از ماهیت غیرقابل پیش‌بینی مسابقات ورزشی با هدف کسب امتیاز و مزیت ناروا برای خود یا دیگران».^{۱۰} این تعریف در حال حاضر راهنمای تحقیق و تفحص مجرمان از طریق اینترنتی

1. Manipulation of Sports Competitions.

2. UNODC, *Criminal Law Provisions for the Prosecution of Competition Manipulation* (Lausanne/Switzerland: the International Olympic Committee, June, 2016a) at 12.

3. Marcelo Moriconi, "Deconstructing Match-Fixing: A Holistic Framework for Sport Integrity Policies", *Crime, Law and Social Change*, Published Online, (03March 2020), at 3. available at: <https://www.researchgate.net/publication/>.

4. Sporting Fraud.

5. Bribery in Sporting Contests.

6. Corruption of Players.

7. Corrupt Activities Relating to Sporting Events.

۸. علی‌رغم بکارگیری اصطلاح «دستکاری» بجای «Match-Fixing» در این سند، در ادبیات Match-Fixing، هر دوی این اصطلاحات در شورای اروپا، مترادف هم استفاده شده‌اند.

۹. از تغییر دستکاری در روند یک مسابقه بعنوان Spot-Fixing یاد می‌شود که یکی از شاخه‌های Match-Fixing است و به معنی دستکاری عناصر خاصی از یک مسابقه در طول برگزاری آن می‌باشد (بطورمثال گرفتن پناستی یا دادن کارت‌های زرد و قرمز در مواقع خاصی از مسابقه در ورزش فوتبال و...).

10. Council of Europe Treaty Series (CETS), No. 215 (2014), at 3.

نیز هست^۱ و در ماده ۲ دستورالعمل نهضت المپیک در مورد جلوگیری از دستکاری در مسابقات نیز از تعریف مشابهی استفاده شده است.^۲

دقت در تعریف، نشان می‌دهد تبانی در نتیجه بازی بصورت یک فرآیند رخ داده و دارای بازیگران متعدد و متفاوتی از نظر نقش و تاثیرگذاری است که می‌تواند شامل بازیکنان، داوران و مقامات مسئول مسابقه (عوامل مستقیم) و اشخاص ثالثی مانند نماینده یا مالک باشگاه، سندیکاهای شرط‌بندی، گروه‌های جرائم سازمان یافته و... (عوامل غیرمستقیم)^۳ باشد که با انگیزه‌های متفاوتی موجب دستکاری نتیجه یک رویداد ورزشی می‌شوند.

نکته قابل تامل دیگر این است که «منشأ انگیزه اقدام»، یک عنصر مهم در مفهوم‌شناسی تبانی در نتیجه بازی و طبقه‌بندی آن است. گاهی «تبانی در نتیجه بازی» با انگیزه ورزشی صورت می‌گیرد که معمولاً به وضعیتی اطلاق می‌شود که در آن تبانی برای اثرگذاری بر نتیجه بازی از طریق دخالت در «نتیجه» یا «فرآیندهای» حین مسابقه صورت گرفته و در آن حداقل یک منفعت مالی مستقیم یا غیرمستقیم وجود دارد. البته حالت‌های متنوعی هم متصور است: در یک حالت، «تبانی در نتیجه بازی» فقط می‌تواند یک «تاکتیک» بازی باشد. در این حالت تبانی، تخلف و جرم نیست و تا زمانیکه رفتارها فسادآمیز نبوده و تهدیدی برای یکپارچگی ورزش نباشند، نیازی به تنبیه و مجازات ندارند. اما در حالت‌هایی غیر از وضعیت اول، عمدتاً تبانی‌ها با نقض یا تخلف از مقررات و آیین‌نامه‌های ورزشی همراه است (فارغ از وجود یا عدم وجود عنصر مالی). نمونه‌ای از این شکل تبانی می‌تواند باخت عمدی انفعالی^۴ بدلیل کم‌کاری در عملکرد اصلی باشد^۵ که در این حالت انگیزه و هدف می‌تواند مستقیماً تامین و سود مالی یک باشگاه باشد و گاهی هم انگیزه‌هایی از

1. Interpol & Ioc, *Handbook on Protecting Sport from Competition Manipulation* (Lausanne-Switzerland: International Olympic Committee, 2016) at 18.

2. IOC, *Code of Ethics and Other Texts*, (2022) Edition, at 78.

۳. از این عوامل بعنوان عوامل فیکس کننده مسابقات یا Match-Fixers نام برده می‌شود که تبانی را توسط مدیران، بازیکنان یا سایر عوامل مسابقه و گردانندگان (Runners) انجام می‌دهند.

4. Passive Tanking.

5. Minhyeok Tak et al., "Too Much at Stake to Uphold Sport Integrity? High-Performance Athletes' Involvement in Match-Fixing", *Crime, Law and Social Change*, Vol. 74, (2020), at 27.

جمله حفظ یک مکان خاص در جدول رده‌بندی یا ماندن در یک لیگ، بدست آوردن مزیت رقابتی در آینده با تلاش برای کسب رتبه قطعی در پایان فصل و ... که این نتایج معمولاً با خرید حریف و یا مسئولان مسابقه ویا با شکست عمدی یا تلاش کمتر برای پیروزی بدست می‌آیند.^۱ هر چند نمی‌توان با قاطعیت گفت در این حالت‌ها مستقیماً پای پول در میان نیست. در نتیجه در این دیدگاه، پدیده "تبانی در نتیجه بازی" یک "تخلف انضباطی"^۲ است که باید متناسب با آن مجازات‌های لازم در نظر گرفته است. ماهیت حقوقی "مجازات‌های ورزشی" هم که ممکن است شامل اخطار، محرومیت، سقوط و جریمه باشد، توسط دادگاه فدرال سوئیس در پرونده‌ای با عنوان پرونده «گاندل»^۳ بیان و از آنها بعنوان مجازات‌های قانونی یعنی نوعی مجازات قراردادی یاد شد.^۴ گاهی نیز "تبانی در نتیجه بازی" با انگیزه‌های شرط‌بندی، قمار با فساد رخ می‌دهد و آن زمانی است که افراد ثالثی با استفاده از ترکیبی از بسترهای شرط‌بندی ورزشی (قانونی یا غیرقانونی)، یک پدیده تبانی را برای بدست آوردن منافع مالی غیرقانونی هدایت می‌کنند و بخشی از سود را با افراد مرتبط با ورزش که تبانی را در زمین بازی اجرا کرده‌اند، تقسیم می‌کنند^۵ و گاهی "تبانی در نتیجه بازی" مرتبط با جرائم سازمان یافته (یعنی جرائمی که با برنامه‌ریزی، کسب سود و قدرت و به صورت گروهی انجام می‌شود) است. در این وضعیت‌ها، تبانی بعنوان یک جرم در نظر گرفته شده که می‌بایست با آن برخورد کیفری هم صورت پذیرد.

۲. تبانی در نتیجه بازی در حقوق بین‌الملل ورزش در معنای اعم

در دو دهه اخیر سازمان ملل متحد، اتحادیه اروپا، شورای اروپا و اینترپل نیز در زمینه برخورد با پدیده تبانی در نتیجه بازی، بسیار فعال بوده‌اند. سازمان ملل از طریق کنوانسیون

1. Tak et al., (2018), op. cit. at 74.

2. Disciplinary Offence.

3. Elmar Gundel vs/ FEI, CAS 96/A/63.

4. M. Diaconu, S. Kuwelkar, A. Kuhn, "The Court of Arbitration for Sport Jurisprudence on Match-Fixing: A Legal Update", The International Sports Law Journal, Vol. 21, (2021), at 28.

5. UNODC & ICSS, op.cit. at 2.

علیه فساد^۱ بعنوان تنها سند قانونی الزام آور جهانی مبارزه با فساد^۲ و کنوانسیون علیه جرائم سازمان یافته فراملی^۳، با توجه به حمایت تقریباً مناسب جهانی از آنها، یک چارچوب حقوقی بین‌المللی مهم برای جرائم مرتبط با فساد ایجاد نموده‌اند که می‌توانند مبنایی برای مقابله با تهدیدات ناشی از فساد و جرائم سازمان یافته در حوزه ورزش باشند.

کنوانسیون علیه فساد، کشورها را ملزم می‌کند که جرائم کیفری و سایر جرائم را برای پوشش طیف وسیعی از اعمال فاسد ایجاد کنند.^۴ اگرچه این کنوانسیون بطور خاص به موضوع تبانی در نتیجه بازی نپرداخته لکن مواد ۱۵، ۱۶ و ۲۱ آن با موضوع "رشوه/ارتشاء" می‌تواند انواع مختلفی از تبانی، علی‌الخصوص آنجا که مرتبط با قمار یا گروه‌های مجرمانه سازمان یافته است را پوشش دهد. بر این اساس از اعضا خواسته می‌شود اقدامات عمده‌ای که شامل "قول"، "پیشنهاد" و "دادن" یک مزیت ناروا یا "درخواست" و "پذیرش" یک مزیت ناروا به یک مقام دولتی کشور، مقامات دولتی خارجی، مقامات سازمان‌های بین‌المللی عمومی و حتی نهادهای بخش خصوصی است، بعنوان جرائم کیفری شناخته شود.^۵

ملاحظه مواد مذکور نشان می‌دهد که مقررات کنوانسیون فقط تا حد معین و محدودی می‌تواند برای پدیده تبانی (فقط آنجا که مرتبط با رشوه است) استفاده شود. کنوانسیون علیه جرائم سازمان یافته نیز به گونه‌ای طراحی شده که مقامات مجری قانون بتوانند آن را در مورد هر جرم شدید که دارای عناصر فراملی و درگیری گروه‌های جرائم سازمان یافته است، اعمال کنند. در حوزه فساد در ورزش، مفاد کنوانسیون زمانی می‌تواند استفاده شود که دستکاری در مسابقات شامل جرائم سازمان یافته فراملی باشد. این امر اعمال مستقیم مفاد کنوانسیون را برای موارد تبانی در نتیجه بازی با محدودیت‌های زیادی روبرو می‌کند. پس می‌توان استدلال کرد که مقررات کنوانسیون در مورد گروه‌های

-
1. United Nations Convention against Corruption (UNCAC).
  2. UNODC, *Legal Approaches to Tackling the Manipulation of Sports Competitions: A Resource Guide* (Vienna: United Nations, 2021) at 40.
  3. United Nations Convention against Transnational Organized Crime (UNTOC).
  4. UNODC & ICSS. op. cit. at 21.
  5. UNODC, (2021), op. cit. at 18-19.

مجرمانه سازمان یافته در زمینه تبانی در نتیجه بازی اگرچه می‌تواند برخی از موقعیت‌های مربوط به تبانی در نتیجه بازی را پوشش دهد، اما قطعاً همه آنها را نه.

کنوانسیون شورای اروپا در مورد دستکاری در مسابقات ورزشی موسوم به "مکولین"^۱ در واقع اولین سند بین‌المللی است که اصطلاح دستکاری در مسابقات ورزشی را تعریف می‌کند.^۲ یکی از دلایل ایجاد این کنوانسیون این واقعیت بود که هیچکدام از اسناد حقوقی بین‌المللی پیش گفته، بطور خاص به پرونده‌های مربوط به دستکاری در مسابقات که ممکن است خارج از هر شبکه جنایی فراملی و بدون انجام هیچگونه اعمالی که در تعریف فساد قرار گیرد، رخ بدهد نمی‌پردازند.^۳ لذا قطعاً تصویب کنوانسیون ویژه مکولین که بصورت تخصصی به این موضوع ورود پیدا کرده، می‌تواند گزینه مناسب و حداقلی برای برخورد با این معضل باشد. علی‌الخصوص اینکه کنوانسیون بطور خاص دولت‌ها را به قانونگذاری برای جلوگیری از تضاد منافع بین اپراتورهای شرط‌بندی و سازمان‌های ورزشی، نظارت مقامات بر شرط‌بندی ورزشی برای مبارزه با تقلب، محدود کردن یا تعلیق عرضه شرط‌بندی‌های ورزشی، مبارزه با شرط‌بندی‌های غیرقانونی ورزشی، بستن یا محدود کردن دسترسی و جلوگیری از جریان مالی بین اپراتورهای مربوطه و مصرف کنندگان تشویق می‌کند.

۳. تبانی در نتیجه بازی در حقوق بین‌الملل ورزش در معنای اخص

ساختارهای حقوق بین‌الملل ورزشی و بعبارتی ارکان پیشرو آن را می‌توان کمیته بین‌المللی المپیک، فدراسیون‌های ورزشی بین‌المللی، کمیته‌های ملی المپیک و دیوان داوری ورزش دانست که نقش اصلی را در فرآیند شکل‌گیری و توسعه حقوق بین‌الملل ورزشی به معنای اخص دارند.^۴

۱. کنوانسیون مکولین در ۱۸ سپتامبر ۲۰۱۴ برای امضا توسط اعضا، مفتوح و از ۱ سپتامبر ۲۰۱۹ لازم‌الاجرا گردید. طبق ماده ۳۲(۱)، این کنوانسیون برای امضای سایر کشورها هم مفتوح است (14: 215, 2014). (CETS/No.215).

2. Primorac & Pilić, op. cit. at 358.

3. UNODC, *Model Criminal Law Provisions for the Prosecution of Competition Manipulation* (Lausanne/Switzerland: The International Olympic Committee Publication, June, 2016b) at 19.

۴. سایر سازمان‌های بین‌المللی هم می‌توانند نقش سازنده‌ای در جهت توسعه حقوق بین‌الملل ورزش داشته باشند از جمله یونسکو با منشور بین‌المللی تربیت بدنی و ورزش و مجمع عمومی از طریق صدور قطعنامه‌هایی در زمینه ورزش.

۱-۳. مقررات حقوقی کمیته بین‌المللی المپیک و تبانی در نتیجه بازی

کمیته بین‌المللی المپیک که یک سازمان غیردولتی و یک چارچوب نهادی مسلط در حقوق بین‌الملل ورزشی است، بعنوان بخشی از نهضت المپیک، بر پایه سندی مهم بنام منشور المپیک عمل کرده^۱ و رکن پیشرو و ناظر بر حقوق بین‌الملل ورزشی است^۲ فلذا تجزیه و تحلیل اقدامات آن در موضوع مورد بحث از اهمیت خاصی برخوردار است. با افزایش روزافزون موارد تبانی در نتیجه بازی، کمیته بین‌المللی المپیک از سال ۲۰۰۷ مبارزه جدی‌تری را با تبانی در نتیجه بازی آغاز نمود.

این کمیته بتدریج در سال‌های بعد قوانینی را برای منع برخی شرط‌بندی‌ها در بازی‌های المپیک وضع کرد؛ از سیستم هشدار سریع فیفا^۳ خواست تا مسابقات را رصد کند؛ سیستم نظارتی را خود بر المپیک در قالب شرکتی بنام نظارت بر ورزش بین‌المللی^۴ راه‌اندازی کرد؛^۵ توصیه‌هایی را در اصول اخلاقی کمیته^۶ گنجاند؛^۷ مطالعه مشترکی با دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد در زمینه روش‌های جرم‌انگاری تبانی در نتیجه بازی در ۹ حوزه قضایی در پنج قاره انجام داد؛ تفاهم‌نامه‌ای با اینترپل در زمینه مبارزه با تبانی در نتیجه بازی امضا کرد؛^۸ یک مرکز آموزش ضد تبانی در نتیجه بازی در سنگاپور ایجاد

۱. امیرساعت وکیل، حقوق بین‌الملل ورزش و فوتبال (تهران: انتشارات مجد، ۱۳۹۴) ص ۴۶.

۲. همان، ص ۱۰۸.

3. FIFA's Early Warning System (EWS).

4. International Sport Monitoring (ISM).

5. Chappelet, op. cit. at 1263.

۶. ماده ۹ بخش C آن بیان می‌دارد: «هر نوع مشارکت در شرط‌بندی مربوط به بازی‌های المپیک یا حمایت از آن و هر نوع تبلیغ شرط‌بندی مربوط به بازی‌های المپیک ممنوع است» (IOC, 2022: 17). ماده ۱۰ بخش C بیان می‌دارد: «شرکت کنندگان در بازی‌های المپیک نباید به هیچ وجه، ... تلاش کنند تا نتیجه مسابقه را به روشی برخلاف اخلاق ورزشی، دستکاری کنند. (IOC, 2022: 17) همچنین در نوامبر ۲۰۱۱، IOC پنج قانون ساده و یک قانون رفتاری را که اصول جهانی را بیان می‌کند، تصویب کرده و در دو بند آن صراحتاً به موضوع "تبانی در نتیجه بازی" اشاره نموده و تأکید می‌کند: «... هرگز یک مسابقه یا بخشی از آن را فیکس نکنید و هر زمان که برای فیکس کردن یک مسابقه یا بخشی از آن به شما مراجعه شد، بلافاصله گزارش دهید...» (Andreff, 2019: 36).

7. Chappelet, op. cit. at 1266.

۸. اینترپل (۲۰۱۴)، اخبار و رویدادها، برگرفته از:

<https://www.interpol.int/en/News-and-Events/News/2014/INTERPOL-and-IOC-Chiefs-meet-to-develop-joint-action-on-sports-integrity>, Visited: 16-04-2024.

نمود؛^۱ اختیارات سیستم اطلاعاتی واحد یکپارچگی شرط بندی را از بازی های المپیک به سایر رویدادهای ورزشی مهم در نهضت المپیک گسترش داد و نهایتاً تصمیم به ایجاد واحد مستقل نهضت المپیک در مورد جلوگیری از دستکاری در مسابقات برای نظارت بر اجرای دستورالعمل نهضت المپیک توسط سازمان های ورزشی گرفت.^۲

مهمترین اقدام کمیته بین المللی المپیک برای مقابله با دستکاری در مسابقات و تبانی در نتیجه بازی در سال ۲۰۱۵ با تصویب منشور المپیک و آیین نامه نهضت المپیک^۳ شکل گرفت که در آن مقرراتی هماهنگ و حداقل استانداردهایی را در بین جنبش ورزشی در سطح جهانی ارائه می کند.^۴ این آیین نامه بخشی جدایی ناپذیر از منشور المپیک و منشور اخلاقی کمیته است. منشور در ماده ۲۵ خود از فدراسیون ها می خواهد: «... اطمینان حاصل کنند که اساسنامه، عملکرد و فعالیت های آنها با منشور المپیک از جمله تصویب و اجرای آیین نامه نهضت المپیک در مورد جلوگیری از دستکاری مسابقات مطابقت دارد.»^۵

کمیته بین المللی المپیک استراتژی های مختلفی را در این آیین نامه برای جلوگیری از تبانی در نتیجه بازی ارائه داد. از جمله سازمان های ورزشی را تشویق به ایجاد سیستم های نظارتی مستمر برای جلوگیری از تبانی نموده و...^۶

بند ۹ ماده ۲ منشور المپیک بیان می دارد: «نقش کمیته ... حفاظت از ورزشکاران پاک و یکپارچگی ورزش، از طریق ... اقدام علیه همه اشکال "دستکاری در مسابقات" و فسادهای مرتبط است.»^۷

پاراگراف C مقدمه، هدف آیین نامه را چنین بیان می کند: «... ارائه مقررات هماهنگ به کلیه سازمان های ورزشی و اعضای آنها برای محافظت از همه مسابقات از خطر

1. Chappellet, op. cit. at. 1263.

۲. کمیته بین المللی المپیک، یکپارچگی و پیشگیری از دستکاری در مسابقات، برگرفته از:

<https://olympics.com/ioc/integrity/prevention-competition-manipulation>, Visited: 16-04-2024.

3. Olympic Movement Code (OMC).

۴. کمیته بین المللی المپیک (۲۰۲۱)، اسناد و نهضت المپیک، ملاحظه کنید در:

<https://olympics.com/ioc/documents/olympic-movement/factsheets-olympic-movement>, Visited: 16-04-2024.

5. IOC, Olympic Charter, October (2021) Edition, at 56.

6. Jae-Hyeon Park et al., "How should Sports Match-Fixing be Classified?", Cogent Social Sciences, 5:1, (2019), at 3.

7. IOC (2021), op.cit. at 13.

دستکاری ...»^۱ و پاراگراف E بیان می‌کند که سازمان‌های ورزشی متعهد می‌شوند: «... تمامی اقدامات مناسب را در چارچوب اختیارات خود برای گنجاندن این آیین‌نامه انجام دهند...»^۲ زیرا سازمان‌های ورزشی در مقایسه با نهادهای مجری قانون فقط دارای اختیارات قضایی و قدرت عملیاتی/تحقیقی محدود هستند.

آیین‌نامه در ماده ۲، ممنوعیت‌های رفتاری بالقوه شرکت کنندگان را مشخص می‌کند و از جمله این رفتارها دستکاری در مسابقات، استفاده از اطلاعات داخلی و افشای اطلاعات، برای دستکاری و گزارش نکردن یک رویداد تبانی را جزء تخلفات قابل مجازات اعلام می‌دارد.^۳

در بررسی و تحلیل اقدامات کمیته بین‌المللی المپیک، می‌توان دریافت که اصولاً کمیته از کشورها می‌خواهد چهار نوع اقدام را در مورد شرط‌بندی‌های بی‌قاعده در ورزش انجام دهند: پیشگیری، آموزش، اطلاع‌رسانی و افزایش همکاری با دولت‌ها از طریق "تصویب قوانین داخلی".^۴ این مطالعات بیانگر آنست که استفاده از قوانین موجود برای مبارزه با پدیده تبانی در نتیجه بازی چقدر دشوار است بویژه در مورد قوانین ملی یا معاهدات بین‌المللی علیه فساد که در بیشتر حوزه‌های قضایی تصویب شده است. بهترین راه حل قانونی این است که قوانین خاصی برای اشکالی از تبانی مرتبط با شرط‌بندی، قمار و فساد (خواه به شرط‌بندی غیرقانونی مرتبط باشد یا نباشد)، در سطح ملی و یا بین‌المللی وضع شود. گزارش دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل مدل احتمالی چنین اقداماتی را نیز توصیف می‌کند.^۵

۲-۳. جایگاه تبانی در نتیجه بازی در سیستم‌های نظارتی سازمان‌های ورزشی

اقدامات متعددی در سال‌های اخیر توسط سازمان‌های ورزشی برای مبارزه با پدیده تبانی در نتیجه بازی انجام شده که عموماً به صورت دستورالعمل‌های اخلاقی یا رفتاری، سیستم‌های اطلاعاتی، ایجاد واحدهای یکپارچگی و برنامه‌های آموزشی بوده است.^۶

1. IOC, Code of Ethics and other Texts, (2022), Edition, par.c/76.

2. Ibid. par.e/76.

3. Ibid. at 78.

4. Chappellet, op. cit. at 1263-1264.

5. Ibid. at 1265.

6. UNODC (2016a). op. cit. at 14.

فیفا و یوفا، اولین نهادهای ورزشی بودند که سیستم‌های هشدار اولیه را برای تشخیص دستکاری‌های مربوط به شرط‌بندی ایجاد کردند. پس از آن فدراسیون بین‌المللی تنیس، انجمن حرفه‌ای تنیس، انجمن تنیس زنان و هیئت گرناسلم نیز یک واحد یکپارچگی دائمی برای این رشته ایجاد کردند و کمیته بین‌المللی المپیک هم سیستم نظارتی خود را به نام "سیستم اطلاعاتی یکپارچگی شرط‌بندی" راه‌اندازی کرد. از آنجا که بررسی مقررات فدراسیون‌های ورزشی بین‌المللی کمک شایانی به شناسایی ماهیت حقوقی پدیده "تبانی در نتیجه بازی" می‌نماید، چند نمونه بررسی می‌شود:

۱-۲-۳. بررسی‌های نمونه: فیفا

فدراسیون بین‌المللی فوتبال (فیفا) در قبال دستکاری و تبانی در نتیجه بازی رویکرد "تحمل صفر" را اتخاذ نموده و ضمن ایجاد یک سیستم فرعی هشدار سریع (با هدف نظارت بر مسابقات، شناسایی فعالیت بی‌قاعده در بازار شرط‌بندی ورزشی و افشای تلاش‌های احتمالی برای تبانی)، یک سیستم گزارش‌دهی محرمانه^۳ را نیز به جامعه فوتبال و عموم مردم ارائه می‌دهد تا به راحتی و بدون دغدغه امنیت بتوانند چنین مواردی را گزارش نمایند.^۴

در راستای رویکرد مذکور، ماده ۱۸ آیین‌نامه انضباطی فیفا (ویرایش ۲۰۱۹)، به تفصیل مصادیق و مجازات‌های هرگونه دستکاری و تبانی را بیان می‌دارد. بر این اساس: فعل (اعم از توطئه یا تلاش برای توطئه) یا ترک فعل منجر به تاثیر غیرقانونی بر "نتیجه" یا حتی "روند" یک مسابقه بصورت مستقیم و یا غیرمستقیم منجر به شناسایی تخلف از طرف فرد یا افراد درگیر شده و می‌بایست با حداقل ۵ سال محرومیت و حداکثر محرومیت مادام‌العمر و جریمه‌ای معادل حداقل ۱۰۰ هزار فرانک سویس مواجه شود. ضمن اینکه اگر یک مقام رسمی یک باشگاه درگیر موضوع باشد محرومیت می‌تواند شامل باشگاه هم گردد و نکته حائز اهمیت اینکه حتی عدم گزارش یک رویداد تبانی هم می‌بایست با محرومیت حداقل

1. Integrity Betting Intelligence System (IBIS).

2. Zero Tolerance.

3. Confidential Reporting System.

4. M. Haberfeld, *Match-Fixing in International Sports*, Dale Sheehan (eds) (Switzerland: Springer International, Cham. 2013) at xi.

دوساله و جریمه‌ای معادل ۱۵ هزار فرانک سویس مجازات شود. همچنین نظر به اهمیت موضوع، برابر این ماده به کمیته انضباطی این اجازه داده شده که هر اقدامی در ارتباط با دستکاری و تبانی را در داخل و خارج از زمین هم پیگیری و مورد تحقیق و داوری قرار دهد.^۱ ماده ۱۰ آیین‌نامه مذکور نیز مهلت پیگیری مجازات برای جرائم مختلف را ۲ تا ۵ سال اما برای جرم دستکاری و تبانی در نتیجه بازی، ۱۰ سال در نظر گرفته است. همچنین بر اساس ماده ۲۶(۴) مقررات انضباطی (ویرایش ۲۰۱۹)، اقدامات انضباطی مربوط به تبانی را غیرقابل تعلیق اعلام نموده است. نکته حائز اهمیت دیگر اینکه طبق ماده ۶۶، قابلیت تعمیم مجازات اتخاذ شده به سراسر جهان (با رعایت شرایطی) نیز داده شده است.

ماده ۲۹ آیین‌نامه کمیته اخلاق فیفا (ویرایش ۲۰۲۰) هم ضمن منع افراد از شرکت در رویدادهای مرتبط با تبانی، فعالیت مستقیم یا غیرمستقیم در آنرا موجب وقوع تخلف دانسته و از همه می‌خواهد چنین وقایعی را گزارش نمایند و صلاحیت قضاوت در مورد این رفتارها را (چه داخل و چه خارج از زمین بازی) برای کمیته انضباطی فیفا محفوظ می‌دارد.^۲

بررسی مقررات فیفا نشان دهنده رویکرد سختگیرانه آن است بطوریکه در مجازات‌ها از تجدید مسابقه مورد تبانی یا تغییر نتیجه آن حرفی به میان نیامده و صرفاً محرومیت‌های سنگین و جرائم مالی مدنظر قرار گرفته است لکن به لحاظ ماهیت حقوقی، فیفا پدیده دستکاری و تبانی در نتیجه بازی را دارای ماهیت حقوقی "انضباطی" تلقی نموده و از جرم‌انگاری آن خودداری نموده است.

۲-۲-۳. بررسی‌های نمونه: یوفا

اتحادیه فوتبال اروپا (یوفا) هم از رویکرد تحمل صفر فیفا پیروی نموده و مقررات و مجازات‌های سختی را در برخورد با پدیده دستکاری و تبانی در نتیجه بازی وضع نموده است. بر اساس بند ۱(d) ماده ۲۶ مقررات انضباطی (ویرایش ۲۰۲۲) اقدامات انضباطی مربوط به تبانی را غیرقابل تعلیق اعلام نموده و طبق ماده ۷۵، قابلیت تعمیم مجازات اتخاذ شده را به سراسر جهان (با رعایت شرایطی) نیز داده است.

1. FIFA Disciplinary Cod, (2019), Edition, Art 18.
2. FIFA Code of Ethics, (2020), Edition, Art 29.

رد درخواست پذیرش یک اتحادیه یا باشگاه در صورت ملاحظه "هرگونه" فعالیت مرتبط با تبانی، مهمترین اقدام اساسنامه‌ای یوفا در موضوع مورد بحث است^۱ و ماده ۱۲ مقررات انضباطی، عدم گزارش یک رویداد تبانی را نیز موجب نقض یکپارچگی و قابل مجازات می‌داند.^۲ همچنین در راستای رویکرد تحمل صفر، ماده ۸، یک "باشگاه" را به محض تشخیص اینکه اعضا، مقامات، هواداران یا بازیکنان آن درگیر "تبانی" باشند، در معرض تدابیر انضباطی قرار می‌دهد.^۳

بررسی اساسنامه، مقررات انضباطی و مقررات لیگ اروپا^۴، حاکی از آنست که یوفا یک فرآیند دو مرحله‌ای را با هدف تضمین یکپارچگی مسابقات یوفا ایجاد کرده است^۵ یعنی در مرحله اول، محرومیت از شرکت در رقابت‌های اروپایی برای یک فصل در نظر گرفته می‌شود. این مرحله از منظر حقوقی دارای "ماهیت اداری"^۶ است زیرا هدف آن نه مجازات باشگاه بلکه حفاظت از ارزش‌ها، اهداف، شهرت و یکپارچگی مسابقات است و در مرحله دوم، یک مجازات انضباطی احتمالی که ممکن است شامل محرومیت از شرکت در مسابقات اروپایی برای چند فصل به همراه جریمه باشد، در نظر گرفته می‌شود. این مرحله دارای "ماهیت انضباطی" است.^۷

رویکرد دو مرحله‌ای یوفا با ایراداتی نیز مواجه است: ایراد اول در مورد ماهیت اقدامات یوفا ذیل مواد ۴/۰۲ و ۴/۰۳ مقررات لیگ اروپا (ویرایش ۲۰۲۴-۲۰۲۱)، همواره اختلاف نظرهایی وجود داشته لکن دیوان داوری ورزش در آرای متعددی از جمله رای پرونده سیواسپور، "ماهیت اداری" اقدام یوفا مبنی بر محرومیت از شرکت در یک فصل از مسابقات را تایید می‌نماید. در رای مذکور بیان می‌دارد: «عبارت ماده ۲۰۹ مقررات یوفا ... تمایز و تفکیک واضحی بین این دو نوع اقدام ایجاد می‌کند. اولی، که ماهیت اداری

---

1. UEFA Statutes, April (2017) Edition, Art 50(3).
2. UEFA Disciplinary Regulations, (2022), Edition, Art 12.
3. Ibid. Art 8.
4. Regulations of the UEFA Europa League (UEL).
5. Emilio García Silvero, "The Match-Fixing Eligibility Criteria in UEFA Competitions: An Overview of CAS Case Law", CAS Bulletin, Vol. 1, (2018), at 9.
6. Administrative Nature.

۷. بند ۳ ماده ۴ مقررات لیگ اروپا.

دارد، باید بطور خودکار قابل اجرا باشد، در حالیکه دومی که ماهیت انضباطی دارد، تنها "در صورتیکه شرایط احراز شود" قابل اجرا خواهد بود.^۱

یکی از تفاوت‌های مرتبط بین دو مرحله فرآیند، این است که برای مرحله اول، اگر یوفا به این نتیجه برسد که یک باشگاه بطور مستقیم و یا غیرمستقیم درگیر هر فعالیتی با هدف ترتیب دادن یا تأثیرگذاری بر نتیجه یک مسابقه در سطح ملی یا بین‌المللی بوده است. همین امر برای محرومیت آن باشگاه از مسابقات کافی است. در حالیکه برای مرحله دوم، یک نقض آشکار و مشخص از مقررات لازم است.^۲ بعبارت دیگر متخلف (نه لزوماً باشگاه بلکه بازیکنان و مسئولان) باید نقش فعالی در فعالیت‌های تبانی در نتیجه بازی داشته باشد (عمل موثر)، برخلاف نقش بالقوه منفعل و غیرمستقیم پیش‌بینی شده در اقدام اداری (درگیری مستقیم و یا غیرمستقیم). از منظر معنایی نیز روشن است که عمل کردن (اقدام کردن) با درگیر شدن (مرتبط شدن با چیزی) متفاوت است. در عمل/اقدام، متخلف باید این فعالیت را "بمنظور بدست آوردن یک مزیت ناروا برای خود یا شخص ثالث" انجام دهد اما برای "درگیر شدن مستقیم یا غیرمستقیم" در یک فعالیت تبانی بازی لازم نیست.^۳ ایراد دیگر این است که برخی این رویکرد را ناقض اصل منع محاکمه مضاعف^۴ می‌دانند. دیوان داوری ورزش در رای پرونده‌های فنرباغچه^۵ و اسکندربو^۶، موضوع را بررسی و اظهار نظر نموده و این امر را رد می‌کند. در ادامه به آن پرداخته می‌شود.

۳-۲-۳. بررسی‌های نمونه: فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران

از آنجا که اصولاً موضوع دفاع از سلامت فوتبال یکی از اولویت‌های جدی فیفا است، مقررات فدراسیون فوتبال ایران هم به آن توجه جدی نموده است. فدراسیون از طریق ارکان قضایی خود یعنی کمیته انضباطی و کمیته اخلاق، موضوع تبانی در نتیجه بازی و شرط‌بندی را پیگیری می‌نماید. در واقع کمیته انضباطی به تخلفات واقع شده در داخل

1. Sivasspor Kulübü V. UEFA (2014), CAS A/3625, par 124.

2. Klubi Sportiv Skënderbeu V. UEFA (2016), CAS A/4650, par 1.

3. Ibid, par 105-106.

۴. Ne bis in idem، این اصل بطور کلی بیان می‌کند که نمی‌توان یک شخص را پس از یک رسیدگی و قضاوت مشروع، مجدداً برای همان اتهامات مورد محاکمه و قضاوت قرار داد.

5. Fenerbahçe Spor Kulübü V. UEFA, (2013), CAS A/3256: par 3.

6. KS Skënderbeu V. UEFA, (2018), CAS A/5734: par 2.

زمین فوتبال رسیدگی می‌نماید و کمیته اخلاق صلاحیت این را دارد که در هر موضوع خارج از میدان بازی که به سلامت و اعتبار مسابقات لطمه می‌زند و یا موضوعی که در زمین اتفاق افتاده ولی ریشه و منشاء آن به روابط خارج از میدان بازی برمی‌گردد، ورود کند.^۱

ماده ۷۳ آیین‌نامه انضباطی فدراسیون (مشابه ماده ۱۸ آیین‌نامه انضباطی فیفا)، مصادیق نقض را بیان می‌دارد و طراحی، زمینه‌سازی یا اقدام برای تاثیرگذاری ناروا یا غیرقانونی بر "نتیجه" یا "روند" یک مسابقه را موجب مجازات محرومیت حداقل یکساله و جریمه نقدی حداقل ۵۰۰ میلیون ریال می‌داند. همچنین مداخله مقامات رسمی یا بازیکنان یک باشگاه در تخلف مورد بحث، موجب جریمه نقدی باشگاه حداقل به میزان ۵۰۰ میلیون ریال و در صورت شدت و اهمیت اقدامات، علاوه بر آن موجب اخراج از رقابت‌ها، سقوط به دسته پایین‌تر، کسر امتیاز، استرداد جوایز و عناوین یا ترکیبی از آنها برای باشگاه خواهد شد.

ملاحظه ماده ۷۳ نشان می‌دهد آیین‌نامه نسبت به تعریف تبانی در نتیجه بازی اقدامی ننموده و به بیان مصادیق تبانی اکتفا نموده است. بنظر می‌رسد این عدم تعریف به این معناست که نهاد رسیدگی کننده بتواند بر اساس اوضاع و احوال هر پرونده، نسبت به احراز موضوع اقدام نماید.^۲ هرچند عدم تعریف دقیق تخلف مذکور در آیین‌نامه را می‌توان یک نقطه ضعف هم دانست که می‌تواند مفسده برانگیز باشد.

نکته دیگر اینکه بند ۳ ماده ۷۳ مقرر می‌دارد: «... اگر بعد از خاتمه لیگ، ادعایی مبنی بر تبانی مطرح شود، این موضوع نمی‌تواند منجر به تغییر نتایج و تکرار مسابقه شود...»، مفهوم مخالف این ماده این است که چنانچه این ادعا قبل از خاتمه لیگ مطرح شود می‌تواند تکرار مسابقه یا تغییر نتیجه حتی بدون توجه به دخالت باشگاه مقابل صورت پذیرد. این بند در آیین‌نامه‌های فیفا و یوفا ملاحظه نمی‌شود. همچنین بنظر می‌رسد تغییر

---

۱. همچنین اگر کمیته اخلاق تشخیص دهد که این تخلف همراه با وقوع یک جرم دیگر مثل شرط‌بندی صورت گرفته است می‌تواند موضوع را به دادگاه‌های عمومی ارجاع دهد تا از جنبه مجرمانه موضوع هم به پرونده رسیدگی شود.
۲. در ویرایش‌های قبلی آیین‌نامه از جمله آیین‌نامه سال ۹۲، تبانی در ماده ۷۷، ذیل عنوان "تبانی و نفوذ غیر قانونی در نتایج مسابقات" تعریف شده بود.

نتیجه بر خلاف اصل انصاف بوده (زمانی که باشگاه به دلیل اقدامات بازیکن تیم مقابل پیروز می‌شود، در واقع این پیروزی بر اساس شایستگی خودش نبوده است) و تکرار مسابقه، عادلانه‌تر بنظر می‌رسد.

بند ۳ ماده ۱۶ آیین‌نامه (ویرایش ۱۳۹۷)، برعکس سایر تخلفات و جرائم، گزارشات مربوط به تبانی را نیازمند شناسایی و بررسی هویت گزارش دهندگان ندانسته و صرف اعلام گزارش را برای شروع به تعقیب و رسیدگی موضوع توسط نهادهای انضباطی کافی می‌داند.

برابر بند ۲ ماده ۲۶، پیگیری تخلف و جرم دستکاری و تبانی در نتیجه بازی را مشمول مرور زمان نمی‌داند (برخلاف ماده ۱۰ آیین‌نامه انضباطی فیفا که ۱۰ سال را ذکر نموده است).

به نظر می‌رسد فدراسیون فوتبال ایران نیز به تاسی از مقررات فیفا و کنفدراسیون فوتبال آسیا (که خود تحت تاثیر مقررات یوفا بوده)، آیین‌نامه انضباطی خود را در موضوعات مورد بحث با یک رویکرد سختگیرانه تدوین نموده است. غیرقابل تعلیق بودن آرای انضباطی صادره مربوط به دستکاری و تبانی در نتیجه بازی^۱ که مشابه مقررات انضباطی فیفا^۲ و یوفا^۳ است، عدم شمول مرور زمان برای پیگیری^۴ عدم قید زمان برای درخواست اعاده دادرسی در خصوص آرای مذکور (در صورت حصول شرایط در هر زمانی قابل پذیرش است)^۵ و امکان تعمیم بین‌المللی احکام رکن قضایی فدراسیون در مورد دستکاری و تبانی در نتیجه بازی (در صورت حصول شرایط و ارسال تقاضا به فیفا)^۶ از جمله این رویکردها می‌باشد. هرچند آنچه در عمل دیده می‌شود مشکلات متعددی است که در اجرای مفاد آیین‌نامه وجود دارد: عدم تعریف دقیق تخلف تبانی در نتیجه بازی که منجر به برخوردهای سلیقه‌ای می‌شود، نداشتن یک معیار اثبات ثابت و قطعی برای شناسایی و

۱. بند ۶ ماده ۱۰۷ آیین‌نامه انضباطی.

۲. ماده ۲۶(۴) مقررات انضباطی فیفا.

۳. بند ۱(d) ماده ۲۶ مقررات انضباطی یوفا.

۴. برابر بند ۲ ماده ۲۶ آیین‌نامه انضباطی، برخلاف ماده ۱۰ آیین‌نامه انضباطی فیفا که ۱۰ سال را ذکر نموده است.

۵. بند ۶ ماده ۱۰۹ آیین‌نامه انضباطی.

۶. ماده ۱۱۶ آیین‌نامه انضباطی.

اثبات موارد تبانی و عدم توسعه مدارک اثبات این نوع تخلفات به ابزارهای به روز شده بخشی از این مشکلات می باشد که رفع آنها نیازمند بازنگری جدی در موارد ذکر شده و گنجاندن آن در آیین نامه های انضباطی و کمیته اخلاق فدراسیون می باشد.

۳-۳. دیوان داوری ورزش و رسیدگی به پرونده های تبانی در نتیجه بازی

دیوان داوری ورزشی بعنوان رهبر نوظهور حل اختلافات بین المللی ورزشی، به پرونده های متعددی از تبانی در نتیجه بازی رسیدگی نموده است. دیوان برای رسیدگی به "کلیه اختلافات مربوط به مسائل ورزشی" که ماهیت خصوصی دارند، ذیصلاح است؛ تنها محدودیت آن این است که اختلافات باید مرتبط^۱ یا راجع^۲ به ورزش باشد.^۳ آرای دیوان داوری ورزش، مجموعه ای از حقوقی را تشکیل می دهد که به عنوان "lex Sportiva"^۴ شناخته می شود چرا که آرای آن، قوانین و اصول حقوق بین المللی ورزش را ایجاد می کند.^۵ اگرچه این مفهوم را نمی توان بطور مطلق با استفاده از یک لیست جامع تعریف کرد اما پذیرفته شده است که آرای دیوان نقش مهمی در پیشرفت حقوق بین المللی ورزش داشته و بخشی از آن را تشکیل می دهد.

۳-۳-۱. صلاحیت موضوعی دیوان و پرونده های تبانی در نتیجه بازی

با وجود تعاریف متعدد ارائه شده از تبانی در نتیجه بازی، اصولاً دیوان در آرای صادره خود به تعریف کنوانسیون مکولین و همچنین محدوده مقرراتی که فدراسیون های بین المللی برای دستکاری و تبانی اتخاذ می کنند، ارجاع می دهد. آرای دیوان در ارتباط با تبانی در نتیجه بازی برای ورزش های مختلفی صادر می شود. از فوتبال (بعنوان رایجترین ورزش در سطح آرای دیوان) تا تنیس، کریکت و ... بررسی های انجام شده حاکی از آن است که صلاحیت موضوعی دیوان در خصوص این

1. Related.
2. Connected.

۳. وکیل، همان، ص ۱۴۳.

۴. حقوق بین الملل ورزشی.

5. Robert C. R Siekmann & Janwillem Soek, *Lex Sportiva: What is Sports Law?* (The Hague: ASSER International Sports Law Series, 2012) at 367.

پدیده، کاملاً بی‌شکل^۱ و انعطاف‌پذیر است و بسیاری از رفتارهای غیرقانونی یا ناعادلانه که ممکن است منجر به تبانی بازی شود، در نظر گرفته می‌شود.^۲ هرچند هنوز بیشتر آرای صادره شامل مواردی از تبانی است که معمولاً نتیجه یک مسابقه با عملکرد ضعیف بازیکنان همراه با شرط‌بندی‌های با ارزش روی شکست یک تیم با نتیجه مشخص روی داده است. از جمله پرونده موسوم به پاکروجو^۳، دلا ریکا^۴ و ... .

رویه قضایی دیوان نشان از توسعه صلاحیت موضوعی دیوان در تعریف از تبانی در نتیجه بازی همزمان با رسیدگی‌های انجام شده دارد. چنانکه دیوان به مرور، امروزه فقدان منفعت مالی را در یک پرونده تبانی بعنوان نقص در مدارک پرونده به حساب نمی‌آورد. هیات منصفه در پرونده‌های آصف^۵ و بات^۶ به این امر اذعان نموده است. از طرف دیگر در رویه دیوان، تلاش برای انجام تبانی؛ لزومی ندارد که حتماً با موفقیت همراه باشد بلکه صرف اقدام برای تبانی برای ایجاد مسئولیت کافی خواهد بود. هیات منصفه در پرونده‌های دانیل کولرر^۷ و ساویچ^۸ به این امر اشاره می‌کند.

موضوع دیگری که باعث توسعه صلاحیت موضوعی دیوان شده این است که دیوان در رویه قضایی خود، "عدم گزارش دهی" یک رویداد تبانی را توسط بازیکنان و سایر ذینفعان، نقض اصول وفاداری، صداقت و اخلاق ورزشی دانسته و در آرای خود، وظیفه بازیکنان را برای همکاری کامل با مقامات ورزشی در تلاش برای جلوگیری از دستکاری مسابقات، یک تعهد می‌داند.^۹ در این پرونده دیوان حتی استدلال "ترس از واکنش‌های احتمالی باندهای جنایتکار برای عدم گزارش یک رویداد تبانی توسط بازیکن" را بر اساس

1. Amorphous.

2. Diaconu et al., (2021), at 39.

3. CAS, (2015), A/4351.

4. CAS, (2014), A/3467.

5. Mohammad Asif V. International Cricket Council, (2011), CAS A/2362: par 64.

6. Salman Butt V. International Cricket Council, (2011), CAS A/2364: par 75.

7. Daniel Köllerer V. Association of Tennis Professionals, Women's Tennis Association, International Tennis Federation & Grand Slam Committee, (2011), CAS A/2490: par 62.

8. Savic v. Professional Tennis Integrity Officers (PTIOs), (2011), CAS A/2621: par 9.1.

9. N. & V. v. UEFA, (2010), CAS A/2266: par 24.

مقررات انضباطی برنامه ضدفساد تنیس، پذیرفته است.^۱ با کشف دیدگاه دیوان، اکثر فدراسیون‌های ورزشی در قوانین یکپارچگی خود، تعهدات گزارش‌دهی را پذیرفته‌اند.^۲

۲-۳-۳. صلاحیت شخصی دیوان در پرونده‌های تبانی در نتیجه بازی

رویه دیوان، اعمال مسئولیت شخصی برای همه شرکت کنندگان و ذینفعان رقابت‌های ورزشی که در تبانی نقش دارند (اعم از بازیکنان، مربیان، مدیران، داوران و سایر مقامات باشگاه‌ها) بوده و در این راستا مقررات مسئولیت سختگیرانه‌ای را اعمال می‌کند، به نحوی که حتی باشگاه‌ها را بعنوان شخصیت حقوقی نیز واجد مسئولیت می‌داند. هیات منصفه دیوان در پرونده پوبدا/خاطر نشان می‌کند که: «این واقعیت که رئیس باشگاه پوبدا بدلیل تبانی در نتیجه بازی مجرم شناخته شده است، برای مجازات باشگاه نیز کافی است.»^۳ استدلال دیوان این بود که: «... تنها مجازات‌های شدید علیه باشگاه‌ها، سیگنال لازم را به مسئولان و بازیکنان می‌دهد که حمایت مستقیم یا غیرمستقیم از فعالیت‌های تبانی در نتیجه بازی، قابل تحمل نبوده و می‌تواند منجر به عواقب شدید برای کل باشگاه و نه تنها برای بازیگران اصلی شود ... و سایر اعضای تیم را نیز تشویق کند زمانیکه از چنین دستکاری‌هایی در باشگاه مطلع شدند، مراتب را گزارش نمایند.»^۴

۳-۳-۳. اصول حقوقی مورد استفاده دیوان در پرونده‌های تبانی در نتیجه بازی

رویکرد اصلی دیوان در رسیدگی به پرونده‌های مرتبط با فساد در حوزه ورزش به ویژه پرونده‌های تبانی در نتیجه بازی، "رویکرد تحمل صفر" است. دیوان در آرای خود به صراحت اعلام می‌کند: «بنابراین از نظر هیئت منصفه ضروری است که تنظیم‌کننده‌های ورزشی در برابر انواع فساد، رویه تحمل صفر را نشان دهند و مجازات‌هایی را اعمال کنند

1. Tennis Anti-Corruption Program ("TACP"), 2018, Section D, Article 3.

2. Giulio Palermo, Bryce Williams, "Match-fixing and the Evolution of CAS Jurisprudence", CAS Bulletin, Vol. 2, (2018), par 15.

3. FK Pobeda, Aleksandar Zabrcanec, Nikolce Zdraveski V. UEFA, (2009), CAS A/1920: par 63.

4. Pobeda, op. cit. par 69.

که به‌عنوان یک بازدارنده مؤثر برای افرادی که ممکن است از طریق طمع یا ترس برای دخالت در چنین فعالیت‌های مجرمانه‌ای وسوسه می‌شوند، باشد.^۱

"اصل قانونی بودن مجازات"^۲ نقش مهمی را در توسعه رویه قضایی دیوان و ایجاد مبنای قانونی اقدامات انضباطی و اداری برای تباری در نتیجه بازی ایفا کرده است. همانطور که هیئت منصفه در پرونده فنرباغچه خاطر نشان می‌کند: «باید یک مبنای قانونی به اندازه کافی روشن برای اعمال یک اقدام انضباطی وجود داشته باشد... قطعیت حقوقی^۳، ایجاب می‌کند که ماده قابل اجرا... از نظر دامنه کاربرد مادی و سرزمینی آن به اندازه کافی روشن باشد.»^۴

"اصل تناسب"^۵ یکی دیگر از اصول مطرح در رسیدگی‌های دیوان است که همواره بعنوان معیار انصاف و عدالت مطرح بوده و در حقوق بین‌الملل ورزش نیز کاربرد دارد. ایده اصلی تناسب این است که مجازات باید متناسب با جرم باشد. عملکرد دیوان حاکی از کاهش و تایید مجازات‌های در نظر گرفته شده در فدراسیون‌های جهانی ورزش‌های مختلف بر اساس رعایت این اصل می‌باشد.^۶

"قاعده عدم مداخله"^۷ اصل مشهور پذیرفته شده دیگری است که دیوان بر اساس آن عمل می‌کند. موضوعاتی که در معرض مطالعه با حقوق بین‌الملل ورزش نیستند، تابع قاعده عدم مداخله در دیوان داوری ورزش هستند.^۸ البته برای دیوان خیلی دشوار بوده که مرز روشنی بین صلاحیت معمول خود به استماع دعاوی مربوط به مسائل ورزشی و قاعده تثبیت شده عدم مداخله ترسیم کند. این قاعده به نحو چشمگیری حق تجدیدنظرخواهی قضایی یا

1. Oleg Oriekhov V. UEFA, (2010), CAS A/2172: par 80.

۲. مطابق این اصل هیچ مجازاتی را نمی‌توان به افراد تحمیل کرد مگر اینکه نوع و میزان آن قبلاً در قانون تعیین شده باشد، Nullum Crimen Sine Lege/ Nulla Poena Sine Lege.

3. Legal Certainty.

4. Fenerbahçe Spor Kulübü V. UEFA (2013), CAS A/3256: par 190-192.

5. Principle of Proportionality.

۶. پرونده مارین چلیچ (تنیسور کروات) و پرونده ویکتور ترویکی (تنیسور صرب) هر دو علیه فدراسیون بین‌المللی تنیس (ITF) که هر دو پرونده به جهت رعایت اصل تناسب، منجر به کاهش محرومیت آنها شد. همچنین پرونده محرومیت چهارساله چهار شناگر چینی که علی‌رغم تجدیدنظرخواهی آنان با دلیل عدم رعایت اصل تناسب توسط فدراسیون بین‌المللی شنا، توسط CAS تایید شد و موارد مشابه دیگر.

7. Non-Interference.

۸. وکیل، همان، ص ۱۵۱.

داوری از دعاوی راجع به نقض قواعد بازی^۱ و تصمیمات داخل میدان بازی را محدود می‌کند. این دعاوی فراتر از قلمرو حقوق بین‌الملل ورزشی در مفهوم مضیق خود قرار دارند.^۲

در سایه اصل قطعی بودن نتایج بازی‌ها، قاعده عدم مداخله اساساً بین عدالت محض و اقتضای حرکات سریع در ورزش‌ها نوعی مصالحه ایجاد می‌کند. دیوان بارها اعلام کرده که قواعد فنی هر ورزش و نقض آنها توسط ورزشکاران و ... مصون از بررسی قضایی یا داوری هستند مگر سوءنیت، خودسرانه بودن و عامدانه بودن آنها مشخص گردد. استثنای دیگر قاعده عدم مداخله اجازه می‌دهد مجازات‌های بعد از بازی علیه ورزشکاران حتی آن مجازات‌هایی که بدلیل رفتارشان در میدان بازی اعمال شده است در مواردی که بطور فاحشی افراطی یا غیرعادلانه به نظر می‌رسند باطل اعلام گردند. در غیر اینصورت همانطور که رای دیوان تبیین کرده ورزشکاران مستحق صداقت در تصمیمات میدان ورزش هستند نه الزاماً تصمیماتی که بدرستی اتخاذ می‌شوند.^۳

"منع محاکمه مضاعف" نیز از اصولی است که دیوان در رسیدگی‌های خود به آن ارجاع و استناد می‌کند؛ از جمله در پرونده فرباغچه بیان می‌دارد: «نهادهای انضباطی ورزشی نمی‌توانند شخص یا سازمانی را بخاطر تخلفی که در رابطه با آن تخلف، با تصمیم قطعی نهاد دیگری بر اساس یک چارچوب قانونی تیرئه شده است، دوباره محاکمه کنند».^۴ البته استثنائاتی نیز وجود دارد که دیوان به آنها توجه داشته است. اولین استثنا مربوط به "فرآیند رسیدگی دومرحله‌ای"^۵ است بدین معنی که اگر ماهیت تصمیمات اخذ شده در دو دادرسی، متفاوت بوده یعنی اولین تصمیم یک "اقدام اداری" و تصمیم دوم یک "اقدام انضباطی" باشد. در چنین شرایطی بطور کلی قضاوت در رسیدگی دوم امکانپذیر است. استثناء دیگر زمانی است که شخص یا نهاد بر اساس یک چارچوب نظارتی قابل اجرا در

---

1. Lex Ludica.

۲. وکیل، همان، ص ۱۲۰.

۳. همان، ص ۱۲۱.

4. Fenerbahçe Spor Kulübü V. UEFA (2013), CAS A/3256: par 3, at 2.

5. Two-Stage Process.

سطح "ملی" تکرار شده باشد و دوباره بر اساس یک چارچوب نظارتی قابل اجرا در سطح "قاره" مورد محاکمه قرار گیرد، اینجا نیز موضوع محاکمه مضاعف مطرح نمی‌شود.^۱ استدلال دیوان در پرونده اسکندر بو قابل مشاهده است که بیان می‌دارد: «اقدامات اداری محدود به مسابقات مورد نظر است، در حالیکه یک اقدام انضباطی می‌تواند به سایر مسابقات یوفا نیز گسترش یابد. بنابراین، رویه دومرحله‌ای که در پرونده‌های تبانی در نتیجه بازی در یوفا دنبال می‌شود، اصل منع محاکمه مضاعف را نقض نمی‌کند.»^۲

۳-۳-۴. مسائل اثباتی در پرونده‌های تبانی در نتیجه بازی از دیدگاه دیوان

۳-۳-۴-۱. "بار اثبات" در پرونده‌های تبانی در نتیجه بازی

در پرونده‌های تبانی در نتیجه بازی، "بار اثبات"^۳ یک پرونده بر عهده مقام تعقیب کننده است، خواه سازمان مجری قانون باشد یا سازمان ورزشی.^۴ هیات‌های منصفه دیوان در پرونده‌های متعددی از جمله پوبدا^۵، فانتونی^۶، سیواسپور^۷ به این امر اشاره می‌کنند اما زمانیکه مسئولیت توسط هیئت منصفه تأیید شد، تجدیدنظرخواه مسئولیت بار اثبات را در مواردیکه ادعای نامتناسب بودن مجازات اعمال شده در مرحله اول را داشته باشد، بر عهده می‌گیرد. از جمله تاکید هیات در پرونده باشگاه متالیست.^۸

۳-۳-۴-۲. معیار اثبات در پرونده‌های تبانی در نتیجه بازی

1. Fenerbahçe Spor Kulübü V. UEFA (2013), CAS A/3256: par 3.
2. KS Skënderbeu V. UEFA (2018), CAS A/5734: par 2.
3. The Burden of Proof.
4. UNODC & ICSS. op. cit. at 32-33.
5. Pobeda, op. cit. par 25.
6. Fulvio Fantoni & Claudio Nunes V. European Bridge League (EBL), (2016), CAS A/4783: par 45.
7. Sivasspor Kulübü V. UEFA, (2014), CAS A/3625: par 130.
8. Public Joint-Stock Company "Football Club Metalist" V. UEFA, (2013), CAS A/3297: par 8.30-8.34.

در بیان کلی، معیار اثبات^۱ برای پرونده‌های کیفری، معیار "فرا تر از شک منطقی"^۲ و برای رسیدگی‌های انضباطی ورزشی، معیار "توازن احتمالات"^۳ یا "رضایت بدون تردید"^۴ است.^۵

برخی از نهادهای حاکم بر ورزش، معیار اثبات پرونده‌های تبانی را در مقررات خود تعیین کرده‌اند. مثلاً مقررات انجمن حرفه‌ای‌های تنیس و برنامه یکپارچه ضدفساد تنیس بیان می‌دارد: «معیار اثبات این است که آیا افسر حرفه‌ای ضدفساد تنیس، ارتکاب جرم فساد ادعایی را با استفاده از مدارک فراوان تایید کرده است یا خیر؟» (یعنی معیار تعادل احتمالات با غلبه مدارک^۶)^۷ یا مقررات لیگ اروپا (یوفا) که صریحاً معیار رضایت بدون تردید را تثبیت و تایید می‌کند.^۸

داوران و هیات‌های دیوان دیدگاه‌های متفاوتی در مورد مفهوم معیار اثبات دارند. در پرونده‌های *دانیل کولرر و ساویچ*، دیوان معیار اثبات قابل قبول را "غلبه مدارک" دانست.^۹ در پرونده آصف، معیار اثبات، معیار فرا تر از شک منطقی اعمال شد و در پرونده آدامو^{۱۰}، هیئت منصفه دریافت که از نظر عملی، این معیار اثبات محکومیت شخصی با معیار رضایت بدون تردید که بطور گسترده توسط نهادهای دیوان در دادرسی انضباطی اعمال می‌شود، مطابقت دارد.^{۱۱}

---

۱. میزان قطعیت و درجه مدارک لازم برای کشف و اثبات یک پرونده - The Standard of Proof.

2. Beyond Reasonable Doubt.

۳. یعنی وقوع شرايطی که بر آن تکیه می‌کند محتمل تر از عدم وقوع آنهاست.

The Balance of Probabilities.

4. The Comfortable Satisfaction.

5. UNODC & ICSS. op. cit. at 32-33.

6. Preponderance of the Evidence

7. Efraim Barak, Dennis Koolaard, "Match-fixing. The Aftermath of Pobeda – What have the Past four Years Brought us?", CAS Bulletin, Vol. 1, (2014), at 9.

8. Sivasspor, op. cit. par 131-133.

9. Barak & Koolaard, op. cit. at 9-10.

10. Amos Adamu V. FIFA, (2011), CAS A/2426.

11. Barak & Koolaard, op. cit. at 10.

در پرونده متالیست، هیأت منصفه بیان کرد حتی در صورت عدم شناسایی و توافق در معیار اثبات این معیار در پرونده‌های تبانی، رضایت بدون تردید است. همین امر در پرونده اوریکف^۱ و المپیاکوس^۲ نیز تأیید شده است.^۳

با توجه و بررسی پرونده‌های مختلف، به نظر می‌رسد رویه قضایی دیوان استفاده از معیار رضایت بدون تردید با تکیه بر معیار غلبه مدارک است. اگرچه پرونده‌هایی نیز وجود دارد که در آن از معیار فراتر از شک منطقی و معیار تعادل احتمالات استفاده شده^۴ اما رویه قضایی دیوان مکرراً کاربرد معیار اثبات فراتر از تردید منطقی را رد کرده است.^۵ با تجزیه و تحلیل پرونده‌های مطرح در دیوان داوری ورزش تاکنون، می‌توان نتیجه گرفت در مواردی که معیار اثبات مورد استفاده بطور خاص در مقررات قابل اجرای نهادهای ورزشی بیان شده است، دیوان تمایل دارد از آن معیار پیروی کند اما اگر مقررات در این مورد ساکت باشد، معیاری که عمدتاً در آرا اعمال شده معیار "رضایت بدون تردید" است.

با این حال هیات در پرونده سیواسپور، نوعی مقیاس شناور^۶ را نیز توضیح داده^۷ یعنی "بیشتر" از معیار تعادل احتمالات صرف و "کمتر" از معیار فراتر از شک منطقی، با در نظر گرفتن جدیت ادعایی که مطرح می‌شود،^۸ به عبارتی استاندارد قابل اجرا باید رضایت مطلوبی داشته باشد.^۹

نتیجه‌گیری

نگاه اجمالی به عملکرد نهادهای ورزشی بین‌المللی نشان می‌دهد که علی‌رغم جدیت آنها در مقابله با دستکاری و "تبانی در نتیجه بازی" و مجازات‌های بعضاً سختگیرانه‌ای که اعمال می‌کنند لکن به دلایل مختلف، ماهیت حقوقی آن از دیدگاه حقوق بین‌الملل

1. Oleg Oriekhov v. UEFA, (2010), CAS A/2172.

2. Olympiakos Volou FC v. UEFA, (2011), CAS A/2528.

3. Barak & Koolaard, op. cit. at 11.

۴. مثل پرونده N & V v. UEFA.

5. Palermo & Williams, op. cit. par 47.

6. Kind of Sliding Scale.

7. Sivasspor, op. cit. par 132.

8. Fenerbahçe, op. cit. par 277.

9. Barak & Koolaard, op. cit. at 16.

ورزشی کماکان "ماهیت انضباطی" بوده و بعنوان یک تخلف انضباطی با مجازات‌هایی مثل محرومیت‌های کوتاه مدت، بلندمدت یا مادام‌العمر و در مواردی جرائم نقدی روبه‌رو می‌شود. لازم بذکر است در این دیدگاه بیشتر به شکلی از تبانی توجه می‌شود که ایجادکنندگان آنها عمدتاً دارای انگیزه‌های ورزشی (اعم از مالی یا غیرمالی) بوده و از مرتبط نمودن این ذینفعان با سایر جرائم کیفری خودداری می‌شود.

اگرچه رسیدگی‌های انضباطی به دلیل نیاز به اطلاعات کمتر در مقایسه با دادرسی‌های کیفری، سهولت در جمع‌آوری مدارک و سرعت عمل بیشتر، بسیار مهم هستند اما بدیهی است امروزه تبانی در نتیجه بازی به یک همه‌گیری با دامنه ملی، فراملی و فرامرزی تبدیل شده که نه تنها بر ورزش بلکه بر کل جامعه تأثیر گذاشته و با پیشرفت فناوری‌ها و گره خوردن این پدیده با قمار، شرط‌بندی و جرائم سازمان یافته بین‌المللی، ضرورت مبارزه جدی‌تر با ابزار قانونگذاری و همچنین جرم‌انگاری اشکالی از تبانی در نتیجه بازی (که مرتبط با سایر جرائم عنوان شده هستند) توسط دولت‌ها، حوزه‌های قضایی مختلف، نهادهای ورزشی و کلیه ذینفعان، واضح و مبرهن شده است.

از طرف دیگر بررسی آیین‌نامه فدراسیون‌های مختلف ورزشی در ایران (که به طور نمونه فوتبال مورد بررسی قرار گرفت)، حاکی از این است که اگرچه در برخی فدراسیون‌ها توجه نسبتاً خوبی به حوزه سلامت و یکپارچگی ورزشی شده است اما عملاً کارایی لازم در پیشگیری از پدیده تبانی مشاهده نمی‌شود و این امر موجب توسعه روزافزون موارد مشکوک به تبانی شده است.

پیشنهاد مشخص این پژوهش برای حقوق ورزشی ایران نیز این است که با رفع اشکالات موجود در آیین‌نامه‌های فدراسیون‌ها (منطبق با فدراسیون‌های جهانی) از جمله تعریف دقیق، متقن و منسجم از "تبانی در نتیجه بازی" همراه با تعیین مصادیق آن با تأکید بر توسعه صلاحیت موضوعی و صلاحیت شخصی فدراسیون‌ها در امر مذکور، ایجاد یک معیار و "استاندارد اثبات" فراگیر برای اثبات تخلف تبانی و همچنین توسعه دامنه مدارک قابل قبول برای اثبات تبانی همانند رویه دیوان داوری ورزش در پرونده‌های مختلف از جمله پرونده متالیست و دانیل کولر در استفاده از شاهدان با تأکید بر ناشناس ماندن آنان برای جلوگیری از تبعات احتمالی در پرونده‌های موردنظر همراه با اتخاذ یک رویه

دومرحله‌ای منسجم و توأم از رسیدگی‌های انضباطی و کیفری (با ملحوظ نظر داشتن شرایط حقوقی آن) نمونه آنچه در یوفا مشاهده می‌شود، می‌تواند پیگرد قانونی این پدیده را به طرز مناسبی بهبود بخشد.

ضمن اینکه این پژوهش با ملاحظه و مذاقه در اسناد بین‌المللی نشان داد اگرچه سازمان ملل متحد (از طریق کنوانسیون‌های خود)، کمیته بین‌المللی المپیک (از طریق آیین‌نامه‌های تنظیمی) و دیوان داورى ورزش (با ویژگی‌های منحصر به فرد خود در رسیدگی)، چارچوب حقوقی بین‌المللی مناسبی را درحقوق بین‌الملل ورزشی ایجاد نموده اند لکن از آنجا که اولاً کنوانسیون‌های سازمان ملل به عنوان اسناد مورد پذیرش جهانی بطور خاص نامی از پدیده تبانی در نتیجه بازی به میان نیاورده‌اند. ثانیاً سایر اسناد اعلامی نیز برای پوشش همه اشکال تبانی در نتیجه بازی کافی نبوده و کنوانسیون مکولین هم هنوز جنبه جهانی نیافته است و ثالثاً دیوان داورى ورزش هم توان اجرایی محدودی داشته و مسئولیت ثانویه دارد. لذا به نظر می‌رسد پیشنهاد طرح موضوع تبانی در نتیجه بازی بصورت خاص در کنوانسیون‌های جهانی زمینه حقوقی مناسبتری را برای برخورد جدی‌تر با این پدیده فراهم خواهد آورد.

تعارض منافع

تعارض منافع وجود ندارد.

ORCID

Amirsaeed Vakil

<http://orcid.org/0000-0003-4557-1600>

Ahmad Ebrahimi

<http://orcid.org/0000-0003-3182-9092>

منابع

کتاب‌ها

- وکیل، امیرساعده، *حقوق بین‌الملل ورزش و فوتبال* (تهران: انتشارات مجد، ۱۳۹۴).

مقاله‌ها

- ساداتی فلاح آبادی، سیداشکان، «مبارزه با تبانی در ورزش فوتبال از دیدگاه نظام حقوقی ایران»، نخستین کنفرانس بین‌المللی و دومین کنفرانس ملی مدیریت، اخلاق و کسب و کار، (۱۳۹۹).
- ملائی، مینا و افروزه، محمدصادق، «شناسایی علل گرایش به تبانی منابع انسانی و راهبردهای مبارزه با آن در ورزش»، مدیریت منابع انسانی در ورزش، دوره ۸، شماره ۱، (۱۳۹۹).

سند

- مقررات انضباطی فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران، ویرایش ۱۳۹۷.

References

Books

- Andreff, Wladimir, *An Economic Roadmap to the Dark Side of Sport*, Volume I: Sport Manipulations (Switzerland: Palgrave Pivot Cham, 2019).
- Haberfeld, M., *Match-Fixing in International Sports*, Dale Sheehan(eds) (Switzerland: Springer International, Cham, 2013).
- Interpol & Ioc, *Handbook on Protecting Sport from Competition Manipulation* (Lausanne-Switzerland: International Olympic Committee, 2016).
- Siekmann, Robert C. R & Soek, Janwillem, *Lex Sportiva: What is Sports Law?* (The Hague: ASSER International Sports Law Series, 2012).
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), *Criminal Law Provisions for the Prosecution of Competition Manipulation* (Lausanne/Switzerland: The International Olympic Committee Publication, June, 2016a).

- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), *Model Criminal Law Provisions for the Prosecution of Competition Manipulation* (Lausanne/Switzerland: The International Olympic Committee Publication, June, 2016b).
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), *Legal Approaches to Tackling the Manipulation of Sports Competitions: A Resource Guide* (Vienna: United Nations Publication, 2021).
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) & International Centre for Sport Security (ICSS), *Resource Guide on Good Practices in the Investigation of Match-Fixing* (New York: United Nations Publication, August, 2016).
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) & International Olympic Committee (IOC), *Criminalization Approaches to Combat Match-Fixing and Illegal/Irregular Betting: A Global Perspective* (Vienna/Lausanne: United Nations Publication, July. 2013).

Articles

- Barak, Efraim & Koolaard, Dennis, "Match-fixing. The Aftermath of Pobeda – What Have the Past Four Years Brought Us?", CAS Bulletin, Vol. 1, (2014).
- Cambridge, "Match Fixing. In Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus", Cambridge University Press, (2016), Retrieved from: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/match-fixing>.
- Chappellet, Jean-Loup, "The Olympic Fight Against Match-Fixing", Sport in Society, Vol. 18, No. 10, (2015).
- Diaconu. M, Kuwelkar. S, Kuhn. A, "The Court of Arbitration for Sport Jurisprudence on Match-Fixing: A Legal Update", The International Sports Law Journal, Vol. 21, (2021).
- Moriconi, Marcelo, "Deconstructing Match-Fixing: A Holistic Framework for Sport Integrity Policies", Crime, Law and Social Change, published online: 03 March, (2020).

- Palermo, Giulio, Williams, Bryce, “Match-Fixing and the Evolution of CAS Jurisprudence”, CAS Bulletin, Vol. 2, (2018).
- Park, Jae-Hyeon , Choi, Chang-Hwan, Yoon, Jiwun , Girginov, Vassil, “How Should Sports Match-Fixing be Classified?”, Cogent Social Sciences, 5: 1, (2019).
- Primorac, Damir & Pilić, Marko, “Suzbijanje Manipulacije Sportskim Natjecanjima Prema Konvenciji Vijeca Europe Cets Broj 215”, Zbornik Radova Pravnog Fakulteta u Splitu, Vol. 57, (2020).
- Silvero, Emilio García, “The Match-Fixing Eligibility Criteria in UEFA Competitions: An Overview of CAS Case Law”, CAS Bulletin, Vol. 1, (2018).
- Sportradar AG, “Betting Corruption and Match-Fixing in 2022: A Review by Sportradar Integrity Services”, (March 2023).
- Tak, Minhyeok, Sam, Michael P, Jackson, Steven J, “The Problems and Causes of Match-Fixing: are Legal Sports Betting Regimes to Blame?”, Journal of Criminological Research, Policy and Practice, Vol. 4, Issue:1, March, (2018).
- Tak, Minhyeok, Sam, Michael P. & Choi, Chang-Hwan, “Too Much at Stake to Uphold Sport Integrity? High-Performance Athletes’ Involvement in Match-Fixing”, Crime, Law and Social Change, Vol. 74, (2020).

Documents

- Council of Europe Treaty Series (CETS), No.215 (2014), Council of Europe Convention on the Manipulation of Sports Competitions.
- Fédération Internationale de Football Association (FIFA) Code of Ethics, 2020 Edition.
- Fédération Internationale de Football Association (FIFA) Disciplinary Cod, 2019 Edition.

- International Olympic Committee (IOC), Code of Ethics and other texts, (2022) Edition.
- International Olympic Committee (IOC), Olympic Charter, (2021) Edition, October.
- Tennis Anti-Corruption Program (TACP), 2018.
- Union of European Football Association (UEFA) Disciplinary Regulations, 2022 Edition.
- Union of European Football Association (UEFA) Statutes, April 2017 Edition.

Cases

- Amos Adamu V. Fédération Internationale de Football Association (FIFA), (2011), CAS A/2426.
- Daniel Köllner V. Association of Tennis Professionals, Women's Tennis Association, International Tennis Federation & Grand Slam Committee, (2011), CAS A/2490.
- David Savic V. Professional Tennis Integrity Officers (PTIOs), (2011), CAS A/2621.
- Fenerbahçe Spor Kulübü V. Union of European Football Association (UEFA), (2013), CAS A/3256.
- FK Pobeda, Aleksandar Zabrcanec, Nikolce Zdraveski V. Union of European Football Association (UEFA), (2009), CAS A/1920.
- Fulvio Fantoni & Claudio Nunes V. European Bridge League (EBL), (2016), CAS A/4783.
- Klubi Sportiv Skënderbeu V. Union Européenne de Football Association (UEFA), (2016), CAS A/4650.
- KS Skënderbeu V. Union des Associations Européennes de Football (UEFA), (2018), CAS A/5734.

- Mohammad Asif V. International Cricket Council (ICC), (2011), CAS A/2362.
- Norbert Mészáros (N.) & Vukasin Poleksic (V.) V. Union of European Football Association (UEFA), (2010), CAS A/2266.
- Oleg Oriekhov V. Union of European Football Association (UEFA), (2010), CAS A/2172.
- Olympiakos Volou FC V. Union of European Football Association (UEFA), (2011), CAS A/2528.
- Public Joint-Stock Company “Football Club Metalist” V. Union des Associations Européennes de Football (UEFA), (2013), CAS A/3297.
- Salman Butt V. International Cricket Council (ICC), (2011), CAS A/2364.
- Sivasspor Kulübü V. Union of European Football Association (UEFA), (2014), CAS A/3625.
- Vsl Pakruojis FK, Darius Jankauskas, Arnas Mikaitis, Sigitas Olberkis, Valdas Pocevičius, Alfredas Skroblas, Donatas Strockis, Diogo Gouveia Miranda, C.H. Alexandru, Taras Michailiuk v. Lithuanian Football Federation, (2015), CAS 2015/A/4351.

In Persian

Book

- Vakil, Amirsaed, *International Sports Law and Football* (Tehran: Majd Publication, 2015).

Articles

- Sadati Fallahabadi & Sayed Ashkan, “Combating Collusion in Football from the Perspective of Iran's Legal System”, The First International Conference and the Second National Conference on Management, Ethics and Business, (2021).

- Mallaei, Mina & Afroozeh, Mohammad Sadegh, "Identifying Causes of Tendency for Match-fixing Using Human Resources and Strategies to Combat it in Sports", Journal of Human Resource Management in Sport, Vol. 8, No.1, (2021).

استناد به این مقاله: وکیل، امیرساعد و ابراهیمی، احمد، «ماهیت حقوقی تبانی در نتیجه بازی در حقوق بین الملل ورزشی»، پژوهش حقوق عمومی، دوره ۲۵، شماره ۸۲ (۱۴۰۳)، ۱۹۴-۱۵۵.

Doi: 10.22054/QJPL.2023.72155.2871

The Quarterly Journal of Public Law Research is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Commercial 4.0 International License